

Polityka wobec stosowania sztucznej inteligencji w czasopismach Uniwersytetu DSW Ideis

Wydawnictwo Uniwersytetu DSW Ideis, w trosce o jakość standardów publikacyjnych oraz integralność, wiarygodność i transparentność publikacji naukowych, w pełni podziela stanowisko oraz zalecenia przedstawione przez Committee on Publication Ethics (COPE). W swojej polityce dotyczącej stosowania narzędzi sztucznej inteligencji (AI) i generatywnej sztucznej inteligencji (GAI) w komunikacji i publikowaniu naukowym uwzględnia ponadto wybrane zalecenia innych organizacji: polskich, np. Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych (SWSW), oraz międzynarodowych, np. STM Publishers.

W związku z powyższym przyjmuje się następujące zasady dla wydawnictw zwartych oraz afiliowanych czasopism:

I. Wytyczne dla autorów

1. Autorstwo i odpowiedzialność

Autorem publikacji naukowej może być wyłącznie człowiek. Narzędzia AI, w tym chatboty i modele językowe, nie mogą być wskazywane jako autorzy ani współautorzy publikacji, ponieważ nie spełniają kryteriów autorstwa, w szczególności nie posiadają zdolności do ponoszenia odpowiedzialności za treść pracy ani zarządzania prawami autorskimi.

Autor ponosi pełną odpowiedzialność za całość treści manuskryptu, w tym za fragmenty powstałe przy wykorzystaniu narzędzi AI. Posłużenie się nimi nie zwalnia autora z obowiązku zapewnienia rzetelności, oryginalności oraz poprawności naukowej pracy.

2. Dopuszczalne wykorzystanie narzędzi AI

Dopuszcza się wykorzystanie narzędzi AI jako wsparcia w procesie przygotowania manuskryptu, w szczególności w zakresie:

- poprawy językowej i stylistycznej tekstu,
- tłumaczenia na inny język tekstu przygotowanego przez autora,
- porządkowania struktury i redakcji technicznej treści,
- identyfikacji potencjalnej literatury przedmiotu (z jej obowiązkową weryfikacją),
- wizualizacji danych na podstawie rzeczywistych wyników badań,

- wsparcia analizy danych, pod warunkiem zachowania pełnej kontroli metodologicznej przez autora.

3. Niedopuszczalne wykorzystanie narzędzi AI

Niedozwolone jest:

- zatajanie wygenerowania treści manuskryptu lub jego fragmentów przez narzędzia AI generowanie całości lub istotnych części treści naukowej bez realnego wkładu autora,
- generowanie fikcyjnych źródeł, przypisów lub bibliografii.

4. Transparentność i obowiązek ujawnienia

Autorzy korzystający z narzędzi AI są zobowiązani do pełnego i jednoznacznego ujawnienia tego faktu. Informacja o wykorzystaniu AI powinna zostać przekazana na etapie zgłoszenia manuskryptu (np. w liście przewodnim lub formularzu zgłoszeniowym),

Autor powinien wskazać w szczególności:

- nazwę narzędzia, jego wersję lub model,
- cel wykorzystania,
- zakres zastosowania,
- części pracy, których dotyczyło użycie AI.

W celu weryfikacji autorstwa tekstu redakcja może wymagać udostępnienia wykorzystanych zapytań (promptów).

W zależności od charakteru wykorzystania AI:

- w przypadku zastosowania AI w procesie badawczym (np. analiza danych), informacje należy zamieścić w poświęconej materiałom i metodom,
- w przypadku wsparcia redakcyjnego (np. korekta językowa, tłumaczenie) informację można zamieścić w podziękowaniach.

Autor powinien wskazać w szczególności:

- nazwę narzędzia, jego wersję lub model,
- cel wykorzystania,
- zakres zastosowania,
- części pracy, których dotyczyło użycie AI.

W celu weryfikacji autorstwa tekstu redakcja może wymagać udostępnienia wykorzystanych zapytań (promptów).

5. Weryfikacja treści i ryzyka związane z AI

Autor jest zobowiązany do krytycznej weryfikacji wszystkich treści, które wygenerował przy użyciu AI.

W szczególności należy uwzględnić ryzyko:

- generowania nieprawdziwych informacji (tzw. halucynacji),
- tworzenia nieistniejących lub błędnych odniesień bibliograficznych,
- powielania uprzedzeń i stronniczości obecnych w danych treningowych,
- naruszenia zasad oryginalności i wystąpienia plagiatu.

Wszystkie dane, cytowania i odniesienia muszą zostać sprawdzone przez autora przed złożeniem manuskryptu.

II. Wytyczne dla recenzentów

1. Proces recenzji naukowej opiera się na niezależnej, krytycznej ocenie eksperckiej, która musi zostać przeprowadzona przez recenzenta. Odpowiedzialność za treść, rzetelność oraz wnioski zawarte w recenzji ponosi wyłącznie recenzent. Narzędzia AI nie mogą zastępować oceny eksperckiej ani stanowić podstawy do formułowania rekomendacji dotyczących przyjęcia, odrzucenia lub poprawy manuskryptu.
2. Recenzenci nie mogą wykorzystywać narzędzi AI do analizy, oceny, interpretacji ani przetwarzania zgłoszonych manuskryptów lub ich fragmentów. Niedozwolone jest w szczególności:
 - przekazywanie całości lub części manuskryptu do narzędzi AI,
 - wykorzystywanie AI do przygotowywania całości lub części recenzji,
 - wykorzystywanie AI do oceny wartości naukowej, metodologii, wyników badań lub wniosków przedstawionych w manuskrypcie,
 - przekazywanie do narzędzi AI raportów formularzy recenzji lub innych poufnych dokumentów związanych z procesem recenzji.
4. Poufność procesu recenzyjnego obejmuje również zakaz udostępniania treści manuskryptów oraz raportów recenzyjnych systemom AI, które mogłyby wykorzystywać przekazane dane do dalszego trenowania modeli lub innych celów niezwiązanych z procesem recenzji.

III. Wykorzystanie narzędzi AI przez redaktorów

Nadesłane manuskrypty objęte są ścisłą poufnością. Redaktorzy nie mogą wykorzystywać narzędzi AI do analizy, przetwarzania ani opracowywania treści zgłoszonych manuskryptów – w całości ani w części.

Niedozwolone jest w szczególności:

- przekazywanie całości lub fragmentów manuskryptu do narzędzi AI,
- wykorzystywanie AI do redakcji, korekty, tłumaczenia lub opracowania treści manuskryptu,
- wykorzystywanie AI do oceny jakości naukowej, poprawności metodologicznej lub zasadności publikacji,
- przekazywanie do narzędzi AI dokumentów związanych z procesem wydawniczym, w tym korespondencji z autorami i recenzentami, raportów, formularzy recenzji oraz innych materiałów zawierających informacje poufne.

Zakaz ten wynika z konieczności zapewnienia poufności procesu wydawniczego, ochrony praw autorskich oraz – w stosownych przypadkach – ochrony danych osobowych i innych informacji poufnych. Redaktor ponosi pełną odpowiedzialność za wszystkie decyzje podejmowane w toku procesu redakcyjnego i nie może opierać ich na analizie lub rekomendacjach wygenerowanych przez narzędzia AI.

IV. Postanowienia końcowe

Zasady wyrażone w niniejszym dokumencie podlegają aktualizacji.

W sprawach nieuregulowanych niniejszym dokumentem stosuje się wytyczne COPE oraz inne uznane standardy rzetelności naukowej.